

OAMENII MOLDOVEI MELE

NICOLAE CORLĂTEANU

Chișinău 2015

Lingvistul și scriitorul, omul de cultură, academicianul Nicolae Corlăteanu s-a născut la 14 mai 1915, în satul Caracui, județul Lăpușna (actualmente raionul Hâncești), într-o familie de țărani gospodari.

În anul 1926, termină școala primară din satul natal și se înscrie la Liceul „Al. Donici” din Chișinău, pe care îl absolvă cu bacalaureat în 1934. Având înclinații pentru limbă, literatură, istorie, în toamna aceluiași an susține examenele de admitere la Facultatea de Litere și Filozofie și la Facultatea de Drept ale prestigioasei Universități din Cernăuți. Aici s-a format ca filolog și ca distins intelectual sub îndrumarea unor eminente profesori universitari.

În 1939, susține licența în drept cu aprecierea „Magna cum laude”, iar în 1940 – teza de licență în litere, intitulată *Relațiile lingvistice dintre Codul Voronețean și Apostolul lui Coresi (1563)*.

În 1949, susține doctoratul în științe filologice la Universitatea din Kiev, iar în 1964, la Institutul de Lingvistică din Moscova – teza de doctor habilitat în științe filologice, intitulată *Studiu asupra sistemii lexicale moldovenești din anii 1870-1890. Contribuția lui Ion Creangă și a altor scriitori la valorificarea stilistică a vocabularului contemporan*.

Pe parcursul anilor, a activat în calitate de profesor de limbă și literatură la școala medie din Ocnița și Soroca (1940-1941); profesor de limbă germană la școala medie din orașul Balașov, regiunea Saratov, Rusia (1941-1942); colaborator științific la Institutul de Cercetări Științifice din Chișinău (1943-1944). Din 1946 până în 1988 a muncit fără întrerupere la Universitatea de Stat din Moldova în calitate de lector, lector superior, conferențiar, profesor universitar.

A activat în diferite posturi de dirijare a științei filologice din republică: șef al sectorului de limbă și literatură al Bazei (apoi Filialei) Moldovenești a Academiei de Științe din fosta Uniune Sovietică (1950-1958); director al Institutului de Limbă și Literatură al AȘ din Moldova (1961-1969); șef al sectorului de limbă contemporană al aceluiași institut (1969-1988); cercetător științific principal al Institutului de Lingvistică al AȘM (1993-2005).

Este fondatorul școlii științifice de lexicologie și gramatică a limbii române în Republica Moldova. Membru corespondent (1961) și membru titular (1965) al Academiei de Științe a Moldovei.

A publicat peste 500 de lucrări științifice (monografii, studii, dicționare, manuale, crestomații, programe didactice), printre care: *Русско-румынский словарь* (1954); *Ortografia limbii moldovenești* (1957); *Limba moldovenească literară contemporană* (în 3 vol., 1969, 1982, 1992); *Dicționar ortografic cu elemente de ortoepie* (1978); *Schițe de istorie a limbii moldovenești literare* (1986); *Cronicarii moldoveni și contemporaneitatea noastră* (1988); *Încadrarea lingvistică în realitățile europene* (2001); *Neologismul în opera eminesciană* (2004).

A editat o serie de cărți de propagare a științei filologice: *Cuvântul în vâltoarea vieții* (1980); *Limba noastră* (1981); *Молдавский язык сегодня* (1983); *Scriitorul în fața limbii literare* (1985); *Aspecte ale dezvoltării vocabularului moldovenească contemporan* (1988).

Este autorul unor cărți de eseuri: *Lumea cu toate ale ei...* (1988); *Răspântii: (Sămașilor și urmașilor închinare)* (1995); *Nandrișii: Povestea unui neam bucovinean* (1998); *Așa am trecut până acum prin viață* (2000).

A scris cu dragoste și pietate despre marii noștri înaintași: Dimitrie Cantemir, Ion Heliade Rădulescu, Ion Creangă, Constantin Stamatii, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Constantin Negruzzi ș.a.

Dăruirea și munca asiduă a savantului au fost apreciate după merit. I s-au conferit titlurile „Eminent al Învățămintului Public” (1965), „Om Emerit în Știință” (1975). Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova (1979). Doctor Honoris Causa al Universității de Stat din Moldova (1995). A fost decorat cu ordinele: „Drapelul Roșu de Muncă” (1949), „Lenin” (1988), Ordinul Republicii (1995). În 2000 i s-a conferit Medalia „Dimitrie Cantemir”.

S-a stins din viață la 21 octombrie 2005, la Chișinău.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Opera

Așa am trecut până acum prin viață: schițe biobibliogr. / Nicolae Corlăteanu. – Ch.: Centrul ed. USM, 2000. – 205 p.

Încadrarea lingvistică în realitățile europene / Nicolae Corlăteanu. – Ch.: ASEM, 2001. – 175 p.

Lumea cu toate ale ei... Privire asupra universului din diferite puncte de vedere – prin prisma mijloacelor de limbă: eseuri / Nicolae Corlăteanu. – Ch.: Lit. artistică, 1988. – 204 p.

Nandrișii: povestea unui neam bucovinean / Nicolae Corlăteanu. – Ch.: Limba Română, 1998. – 96 p.

Neologismul în opera eminesciană: creația poetică, proza literară antumă, Eminescu – jurnalistul / Nicolae Corlăteanu. – Ch.: Centrul ed. USM, 2004. – 224 p.

Răspântii / Nicolae Corlăteanu. – Ch.: Limba Română, 1995. – 184 p.

Testament. Cred în izbânda limbii române: Studii. Comunicări. Memorii / Nicolae Corlăteanu; selecț., coord. și pref.: Alexandru Bantoș. – Ch.: [s. n.], 2010. – 256 p.

Referințe critice

Academicianul Nicolae Corlăteanu. 1915-2005: biobibliogr. / AȘM; alcăt.: I. Șpac, A. Grabazei. – Ch.: Știința, 2006. – 111 p.

Bobeică, Constantin. Omenie: (amintiri cu Nicolae Corlăteanu) // Bobeică, Constantin. Sinteze: (trăite, văzute, cugetate, durute). – Ch.: Prometeu, 2010. – P. 178-179.

Ciocanu, Ion. Cuvântul lui Nicolae Corlăteanu // Ciocanu, Ion. Zborul frânt al limbii române. – Ch.: Garuda-Art, 1999. – P. 238-241.

Corlăteanu Nicolae – filolog, profesor universitar, academician, RM // Enciclopedia marilor personalități din istoria, știința și cultura românească de-a lungul timpului. Vol. 4: Contemporanii. A-I. – București: Geneza, 2003. – P. 274.

Măteș, Nicolae. Suflet în sufletul neamului // Corlăteanu, Nicolae. Testament. Cred în izbânda limbii române: Studii. Comunicări. Memorii. – Ch., 2010. – P. 235-238.

Melnic, Vasile. O viață la cotele dăruirii // Melnic, Vasile. Mândria și speranța noastră / Vasile Melnic. – Ch., 1999. – P. 224-227.

Membrii titulari ai Academiei de Științe a Moldovei: Nicolae Corlăteanu // Membrii Academiei de Științe a Moldovei: dicț. (1961-2006) / AȘM. – Ch.: Știința, 2006. – P. 48-51.

Ūdakin, A. Nicolae Corlăteanu // Ūdakin, A. Vedušie âzykovedy mira: enciklopediâ. – Moskva, 2000. – P. 383-384.

Vințeler, Onufrie. Nicolae Corlăteanu – patriarhul lingvisticii românești // Vințeler, Onufrie. Portrete și cărți. Vol. 1. – Cluj-Napoca, 2005. – P. 120-133.

Referințe

Nicolae Corlăteanu este – și acest lucru este bine cunoscut atât în Republica Moldova, cât și în afara ei – un om de litere cu o temeinică pregătire profesională, un erudit și competent cercetător în domeniul filologiei.[...]

Dumnealui a avut în obiectiv dintotdeauna disciplinele filologice în tot ansamblul lor, adică toate formele de manifestare ale limbii unui popor, istoria vorbirii omenești în genere, a vorbirii populare orale și a celei culte, utilizarea artistică a limbii, importanța acestei arte pentru sensibilitatea umană în general.

Silviu Berejan

Munca de filolog a lui Nicolae Corlăteanu este valoroasă prin rezultatele ei bogate. Savantul nu și-a precupețit puterile pentru a îmbogăți cu noi și noi lucrări științifice patrimoniul filologiei moldovenești contemporane, iar unele din ele, după cum s-a văzut, rămân lucrări fundamentale prin originalitatea tratării temelor și prin varietatea și bogăția materialului.

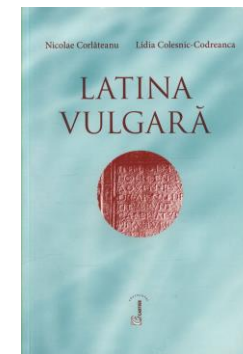
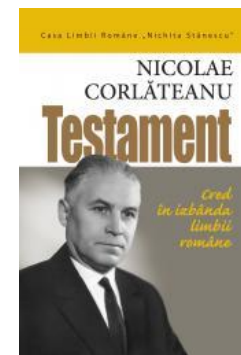
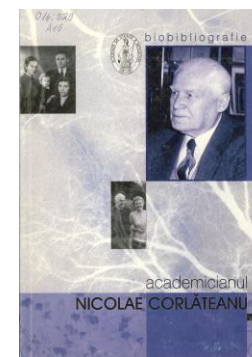
Vasile Coroban

Fie că cercetează variantele poeziei „Lacul” de Mihai Eminescu [...], fie că analizează oralitatea stilului lui Ion Creangă [...]sau dezvoltă dialectica tradiției și inovației în poezia lui Grigore Vieru, Nicolae Corlăteanu se apropie întotdeauna de literatură nu numai ca un lingvist propriu-zis, ci și ca un bun cunoscător al stilisticii literare și al poeziei, ca un adevărat îndrăgostit de frumosul poetic.

Mihail Dolgan

Profesorul Nicolae Corlăteanu este unul dintre primii dascăli universitari care au corectat, îmbogățit, diversificat și plasticizat în mare măsură vocabularul și limbajul tineretului studios pe parcursul mai multor decenii.

Ion Ciocanu

*Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Claudia Balaban*